

การศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ (Descriptive correlational research) นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดูแลตนเองและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อนประชากรที่ศึกษาเป็นผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อนและอาศัยอยู่ในนิคมโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น รวม 527 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - กันยายน พ.ศ. 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีทั้งหมด 2 ส่วน ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อน และแบบสัมภาษณ์การดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติไค-สแควร์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษา พบว่า

1. การดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.08$, $SD=0.41$) และการดูแลตนเองรายด้าน คือ การดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป การดูแลตนเองตามระยะพัฒนาการ และการดูแลตนเองตามภาวะเบี่ยงเบนสุขภาพ พบว่า อยู่ในระดับระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{x}=3.02$, $SD=0.39$, $\bar{x}=3.47$, $SD=0.50$ และ $\bar{x}=3.02$, $SD=0.56$ ตามลำดับ) เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า การดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อนกลุ่มวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) และวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 80.83 และร้อยละ 72.51 ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อนวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) มีการดูแลตนเองอยู่ในระดับต่ำ คือ ร้อยละ 86.67 สำหรับการดูแลตนเองรายด้าน พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น และวัยกลาง มีการดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป การดูแลตนเองตามระยะพัฒนาการ และการดูแลตนเองตามภาวะเบี่ยงเบนทางสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย มีการดูแลตนเองทุกด้านอยู่ในระดับต่ำ

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อน พบว่า

2.1 อายุ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อนและการดูแลตนเองรายด้าน ทั้ง 3 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$)

2.2 เพศ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อน และการดูแลตนเองรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน

2.3 สถานภาพสมรส พบว่า มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองตามระยะพัฒนาการ ($p < 0.001$) และการดูแลตนเองตามภาวะเบี่ยงเบนทางสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

2.4 ระดับการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองตามภาวะเบี่ยงเบนทางสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

2.5 รายได้ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อน และการดูแลตนเองรายด้านทั้ง 3 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

2.6 สถานภาพการอยู่อาศัย พบว่า มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองตามระยะพัฒนาการ ($p < 0.001$) และการดูแลตนเองตามภาวะเบี่ยงเบนสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

2.7 ภาวะสุขภาพ

2.7.1 จำนวนโรคประจำตัว พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อน ($p < 0.01$) โดยในรายด้าน คือ การดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป ($p < 0.01$) การดูแลตนเองตามระยะพัฒนาการ ($p < 0.05$) และการดูแลตนเองตามภาวะเบี่ยงเบนสุขภาพ ($p < 0.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.7.2 จำนวนปัญหาสุขภาพ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับการดูแลตนเองตามภาวะเบี่ยงเบนสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

2.8 ระยะเวลาที่เป็นโรคเรื้อน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อนและการดูแลตนเองรายด้าน ทั้ง 3 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

2.9 ระดับความพิการจากโรคเรื้อน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อนและการดูแลตนเองรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

การวิจัยนี้เสนอแนะแนวทางส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อน โดยการสนับสนุนด้านรายได้ การให้ข้อมูล การจัดที่อยู่อาศัย และการอยู่ร่วมกันของครอบครัว รวมถึงการรักษาเพื่อชะลอความพิการจากโรคเรื้อนและป้องกันความเจ็บป่วยเรื้อรังเพิ่มขึ้น

The purposes of this descriptive correlational research were to study self-care and factors related to self-care of older persons with leprosy. The population was 527 older persons with leprosy stayed in Nikom Nonsomboon, Banhad District, Khon Kaen Province. Data were collected from May to September 2008. The interview questionnaire used was developed by the researcher. There were 2 parts: general information (including factors related to self-care) and self-care of older persons with leprosy. Data analyses used were: descriptive statistics, Chi-square test, and Person's correlation coefficients. The study results were:

1. Self care: The overall self care of older persons with leprosy was at the medium level ($\bar{x}=3.08$, $SD=0.4$). For each type of self care: universal self-care, developmental self-care and health deviation self-care, was also at medium level ($\bar{x}=3.02$, $SD=0.39$; $\bar{x}=3.47$, $SD=0.50$; and $\bar{x}=3.02$, $SD=0.56$ respectively). Classification of self care by age groups, it was found that self care of the young old (age 60-69 years) and older old age (age 70-79 years) groups were at medium levels with the percentages of 80.83 % and 72.51 % respectively, while self care of the oldest old group (80 years and over) was at low level (86.67%). The overall self care and self care of each type for the young old and older old age groups were at the moderate levels, where as for the oldest old group were at the low levels.

2. Factors related to self-care of older persons with leprosy. Results showed that:

- 2.1 Age has statistically significant negative relationship with self care of older persons with leprosy and with each type of self-care ($p<0.001$).

- 2.2 Gender has no relationship with overall and each type of self care of older persons with leprosy.

2.3 Marital status has relationship with developmental self-care ($p < 0.001$) and health deviation self-care requisites ($P < 0.001$).

2.4 Education level has relationship with health deviation self-care ($p < 0.01$).

2.5 Income has relationship with over all self care of older persons with leprosy ($p < 0.001$) and with each type of self-care ($p < 0.001$).

2.6 Housing arrangement has relationship with developmental self-care ($p < 0.001$) and health deviation self-care ($p < 0.01$).

2.7 Health status of older persons with leprosy: It is found that,

2.7.1 Number of diseases has statistically significant negative relationship with overall self-care for older persons with leprosy ($p < 0.01$), and with each type of self care, universal self-care requisites ($p < 0.01$), developmental self-care requisites ($p < 0.05$), and health deviation self-care requisites ($p < 0.01$).

2.7.2 Number of health problems have statistically significant negative relationship with health deviation self-care ($p < 0.01$).

2.8 The duration of leprosy has statistically significant negative relationship with self care of older persons with leprosy ($p < 0.001$) and self-care in each for all three sides ($p < 0.001$).

2.9 Disability level from leprosy has statistically significant negative relationship with overall and each type of self care of older persons with leprosy ($p < 0.001$).

This research suggests the ways to promote self care of older persons with leprosy by providing financial support, information, living arrangement, and family participation including treatment in order to prevent disability from leprosy as well as from chronic illnesses.